

ACC. N:R M. 13541: 1-8.

Landskap: Skåne Upptecknare: Otto Eskilsson, Färingtofta
Härad: M. Abo Berättare: " " "
Socken: Färingtofta Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1954 Född år 1877 i Färingtofta

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Födelsedag och wamsdag. s. 1-2.
Skjölkningskär. s. 3-4.
Levar. s. 5-6.
Tvöskbagornas sång och magi v. tvöskning.
s. 7-8.

36. B. 19.

Luv F. 40.

" 55.

" 58.

Skriv endast på denna sida

LUND.

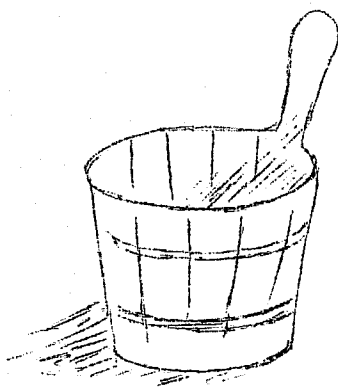
=====

Specialfrågelista rörande mjölkningskärl.

1) Hur såg det kärl ut som man mjölkade i ?

Var det ett träkärl med en förlängd stav till handtag?

Vad kallades ett sådant kärl?

2) Hur såg det kärl ut som man använde då man skulle bära mjölken längre sträckor?

Vad kallades ett sådant kärl?

L U N D .FÖDELSEDAG OCH NAMNSDAG.

- 1) Brukar man i Edra trakter fira födelsedagar och namnsdagar?
- 2) Är födelsedags- och namnsdagsfirandet i så fall av gammalt ursprung i Eder trakt? Eller är det en relativ ny företeelse? När började man fira dessa dagar? Vilken dag var viktigast förr, födelsedagen eller namnsdagen? Vilken är nu viktigast?
- 3) Firar man dem endast privat i hemmet eller förekommer det någon mera allmän form i trakten för uppvaktningen?
- 4) Klädde man ut sig på födelsedagar eller namnsdagar och gick man på detta sätt omkring i hemmen för att uppvakta festföremålet?
- 5) Hur såg i så fall denna utklädsel ut? Skulle man göra sig oigenkännlig med skräpukansikten, vrängda pälsar eller dylikt?
- 6) Brukade man sjunga någon särskild sång, som användes i trakten speciellt vid dessa tillfällen?
Om så varit fallet, vore vi tacksamma för en avskrift, om möjligt även melodien.
- 7) Klädde man ut halmgubbar till födelsedagar eller namnsdagar och ställde på vederbörandes förstugukvist eller annorstädes.
(På gårdsplanen, taket eller inne i rummet.)
- 8) Hur såg i så fall dessa halmgubbar ut? Hade man något särskilt namn på dem? Innebar en dylik gubbe endast ett harmlöst skämt eller ansågs det vara ett grovt gyckel?
- 9) Brukade man göra "namnsdagsgran" eller "namnsdagsstång" eller dylikt. (Ett träd klätt i likhet med en julgran t.ex.
Eller kvistat och klätt i likhet närmast med en brudgran eller majstång.) Om så var fallet, vad kallades dylika träd i orten?
Hur placerades de, inomhus eller utomhus?
- 10) Klädde man ett särskilt fint och festligt bord till dessa dagar?
Eller gjorde man i ordning en särskild stol till festföremålet?
Hur såg ett sådant bord eller en dylik stol ut?

2.

11) Har man i Eder trakter brukat ritade och målade eller tryckta hyllningsadresser på dessa dagar? Vad kallade man dylika? (Födelsedagsbrev, namnsdagskransar, minneskransar, namnsdagstavlur etc.)

När började man använda dylika? Hur tillverkades de? Beställdes de av någon på platsen eller köptes de från annat håll? Var de försedda med text, på vers eller prosa? Vem skrev texten?

12) Känner Ni till förekomsten av s.k. "bindebrev?" Hur överlämnades i så fall dessa?

13) Brukade man "binda" födelsedags- eller namnsdagsbarnet? Vad innebar detta?

14) Har verbet "binda" på Eder ort haft mer än sin vanliga betydelse? Användes det t.ex. i födelsedags- eller namnsdagsfirandet med betydelse av uppvakta, lyckönska, gratulera eller liknande.

15) Känner Ni till några andra för Eder trakt karakteristiska bruk på dessa dagar.

00000000
000000
...

Födelsedagar och namnsdag

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

HC 19

1.

- 1) Födelsedagen firades längre tillbaka i tiden endast vid 50 och 60 år, numera firas födelsedagar vid 40-70 år också
- 2) Födelsedagsfirande har alltid varit deremot, namnsdagsfirande har aldrig förekommit på denna trakt
- 3) På 1800 talet firades födelsedagarna i hemmen numera även i hyrda lokaler, såsom Tivoli och Biograflokaler om ej fins plats i hemmen, det förekommer även att de firar högtiden på annat näringsställe då gästerna får resa dit, på morgonen på högtidsdagen uppväntar några utsedde personer att gratulera och överlämna presenter till födelsebarnet
- 4-5) Högen utklädning har aldrig vid uppväntning ^{förekommit}
- 6) Det sjunges vid uppväntningen eller efter hal för födelsebarnet (Jä må han leva uti 100 år)
- 7-8-9) Några holmgubbar eller klädda träd, har aldrig förekommit på denna ort

10) Bordet dukades fint och festligt, men som det mest var långbord, der gästerna tog för sig mat och sedan slog sig ned vid småbord, der festföreläsningen tog plats, var förut bestämt vilka som skulle sitta hos honom

11) Här i socknen finnes flera kvinnor som vackert kan teckna Hylningsadresser och deras namn tecknas på adressen, som skänkt konstanten till presenterna, det kan förkomma flera sådana adresser

12-13-14 Bindelven eller Binda har alltid förekommit på denna trakt och har alltid hört Tulas om det.

Det förkom att festföreläsningen blev burin i gäststol d. v. s. två höll händerna samman och bar honom runt i stugan

Mjölkningskärl

1) Mjölkningskärl
Mjölkningskärl var av trä med förångd stam
Till handtag, lika det som finnes tecknat å
frägelistan, det kallades bytta eller mjölkebytta
Efter mjölknigen silades mjölken i så kallade
ler eller stensätt varis yttning var 4 tum hög
samt i diameter 20 tum, dessa sattes upp
på under bjelkorne uppspikade hyllor i
eldat rum, så att grädden kunde gå upp
och mjölken surna, då skummades
grädden av och uppsamlades i ett lerkrus
för att en gång i veckan karnas till smör
som sedan såldes å torsdag, här hade vi
spången vid Ljunbyhed som var torsdag
varje fredag, der uppköpare köpte smöret
och sedan försåldes det på andra platser
Surnmjölken användes sedan till kreatursfoder

Luf 40

ACC. N:R M. 13541:4.

2) År våra mjölken någon längre sträcka
hade de flesta kapparkrus med lock till
de som inte hade det använde lerkrus
och hade tallrik över, sådana krus
rymde 5 till 8 liter

Omkring 1890 talet börja här på trakten
mejerierna att uppstå, så mjölkskrutsen
körde omkring och uppsamlade mjölken
i liknande mjölkfask som ännu bevaras
= nas vid mejerierna

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 13541:5.

Lekar

Som Färingtofta är en byggnadskambruksort med
mer eller mindre länge avstånd mellan gårdarne
kunde några lekar för små barnen ej pågå komma
för än de börja skolan där det mest var bollspelning
och ringlekar samt leka gömme och jagare.

Spela pinne - kag - eller munk har vi ej hört talas om
Reka kyrka var att bägga en slant på marken
och med en käpp stå ett slag på den så att den vände
andra sidan upp då fick den slanten som kunde det
Per i håla gick så till att de stälde upp i ring
och var och en gjorde sig en håla och hade en
kämp som de höll i den, det var då en som hade
en boll och en kämp som försökte slå bollen i
medspelarnes håla, det gällde då för dem att
slå bort bollen om den som slog bort bollen
kunde någon annan ta hans håla i besittning
och så fick den försöka skaffa sig en
an håla om, så kunde det vänta om en lång tid

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 55

ACC. NR M. 13541:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En annan var Anteliken, eller sista paret ut,
det var par om par som ställer sig bakom varandra
än står med ryggen vänd mot dem andra framför
dem och ropar sista paret ut. då baksta paret
skall springa vid var sin sida om den som ropar
och det ^{var} för honom att springa fått någon av dem
innan de kom till varandra

En annan lek var att gömma ringen, det var en som
gick omkring de som satt i en ring och sade till var och en
jag gämnar ringen sött och gott o väl och sträkte handen
ner i knät på den tilltalsde, en stod och såg på och
han skulle ^{säga} vem som hade ringen, den som gissade rätt
fick lämna pent

En annan lek var att leka blindback, då det band

2. för ögonen på ~~en~~ ^{en} som skulle söka få fast i
någon och säga vem det var

Numera är ungdomen mera intresserad av Fotboll
och står och ser på vid Idrottplanen eller spelar fotboll
hemme

Förstslagornas Lång

Vid byggnaad av Loglångor lades själva logan
 av 3 tunn Rokylank för det hårda trädet ansågs bättre
 att slagträska på själva slagorna som här på
 Frakten kallades glöilar var en 2 alnar rund trästäng
 som i ena ändan var omgordad med en ring två
 bitar tjogt ^{läder} Corades här i ena ändan därefter
 sattes en större rund järngrik med stort huvud
 i hålet på lädret varefter det ^{slags} ~~en~~ i den omgordade
 ändan på trästängen, så att lädret kunde
 vrida sig runt, därefter bands i andra ändan
 av lädret själva slagträdet som hålet skulle vara
 av 4st och kallades här på trakten slal, detta
 i sin tur skulle bindas på med Ålspinn som ansågs
 vara starkast. Några särskilda trästänger har jag
 ej hört, det skulle vara någon som träska ensam när
 de var två hade de nog att hålla takten vid träkniverna
 det har hänt att 3st träska på samma kärva men det
 skulle vara vanda träskare som kunde hålla takten

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 58

Luf 58

När endast en tröska höides det enformigt, men när två tröskade och kunde hålla takt med slagorna var det vackert att höra Bom - Bom

Med första slagen var det att genast komma i takt med kamraten så att de ej slag i logan samtidigt på de på logan utbrudda kärvarne

Berättaren minns ett i hans föräldrakam så sent som på 1870 och 1880 talet tröskades all säd med slaga och utfördes mellan den 1 Nov. och fullkornstiden det är märkvärdigt att tänka att då var tröskarne på lagen och börja kl 4 på morgonen och höll på utom 5 mätters - raster kl 6-9-12-4-6 Till kl 6 e.m. det var arbete som brände mat och den som åt mycket, sådes han åt som en tröskeman för så lång arbetsdag erhöles de ej mer än 50 öre plus maten, de tröska även till quenda om det var rög och erhöles då var 12 tunna

På ena väggen på logan var ett skåp som lampen var i på den ritades varje år ett eller flera kors kanske var det mot trolldom